

використовувати. Тому готувати студентів до участі у процесі іншомовного спілкування треба в умовах іншомовного спілкування, створених в аудиторії. Втілення комунікативної методики – об'єктивна необхідність, продиктована закономірностями викладання.

Процес навчання неможливо зробити цілком подібним природньому спілкуванню. Побудувати його як модель процесу спілкування означає змодельовати лише основні, принципово важливі, суттєві параметри комунікації, до яких належать: особистісний характер комунікативної діяльності суб'єкта спілкування, взаємостосунки та взаємодія мовленнєвих партнерів, ситуації як форми функціонування спілкування, змістова основа комунікації, система мовленнєвих засобів, засвоєння яких забезпечило б комунікативну діяльність в ситуаціях спілкування, функціональний характер засвоєння мовленнєвих засобів, евристичність [7].

Комунікативність в даному випадку означає подібність природньому спілкуванню лише за основними ознаками, які пов'язані з цілеспрямованим і мотивованим характером мовленнєвої діяльності; наявністю певних взаємостосунків між співрозмовниками, що створюють ситуацію спілкування; обговоренням тих тем, що відповідають віку та інтересам студентів, їхньому рівню розвитку; використанням таких мовленнєвих засобів, що функціонують у реальному процесі.

Комунікативна спрямованість процесу навчання перекладачів детермінується й типом одиниць, що підпадають під інтерпретацію. У переважній більшості це комунікативні одиниці. Важливою виступає постановка завдання перед усією групою в той час, як заслуховується відповідь одного зі студентів. Чисто механічні маніпуляції з мовним матеріалом дають значно нижчий ефект, ніж висловлювання, у яких мовець виступає як автор, носій певної соціальної ролі.

Таким чином, основними прийомами посилення комунікативної спрямованості у навчанні іноземних мов у вузі є логічна побудова заняття, використання ситуацій спілкування, в яких може функціонувати мовний матеріал, що вивчається, постановка завдання перед окремим студентом чи кількома студентами, а також перед усією групою. Комунікативна спрямованість процесу підготовки перекладачів полягає у навчанні їх основним видам іншомовної мовленнєвої діяльності, з одного боку, та у формуванні у них міжкультурної компетенції, яка сприяє подоланню розбіжностей в національних свідомостях комунікантів, з іншого. Це відбувається за рахунок відбору й структурування найвагомішого інтегрованого мовного, соціокультурного, психолого-педагогічного й методичного матеріалу та селекції форм і засобів організації навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Меншикова Н.В. Проблеми міжмовної комунікації та перекладацькі трансформації (на матеріалі сучасної німецької мови) // Вісник СумДУ. Серія "Філологічні науки". – 2003. - № 4 (50). – С. 151 – 154.
2. Мочар О.Ф. Проблеми міжкультурної комунікації та навчання перекладу // Вісник СумДУ. Серія "Філологічні науки". – 2005. - № 6 (78). – С. 76 – 82.
3. Петренко Н.М. Підготовка фахівців з міжкультурної комунікації (підходи, пошуки) // Вісник СумДУ. Серія "Філологічні науки". – 2003. - № 4 (50). – С. 200 – 203.
4. Калінін В.О. Використання педагогічної технології "діалог культур" у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови // Вісник Житомирського державного університету. – 2005. – Вип. 22. – С.54 – 56.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /Наук. ред. С.Ю. Ніколаєв. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
6. Черношатиї Л.М. Принципи складання вправ для навчання галузевого перекладу // Вісник СумДУ. Серія "Філологічні науки". – 2002. - № 3 (36). – С. 101 – 105.
7. Баранова С.В. Актуальні питання методики викладання перекладу // Вісник СумДУ. Серія "Філологічні науки". – 2002. - № 4 (37). – С. 12 – 15.

НА ПРОСТОРАХ КАЗКОВОЇ ОНОМАСТИКИ

Барсук Т.В. (Суми)

Адресант при виборі власних імен звертає особливу увагу на їх фонеміку, морфеміку та експресивний потенціал. Підбираючи імена казкарі орієнтуються на реальний іменник, загальноприйняту формулу, за допомогою якої можна передати інформацію про соціальний, національний, віковий статус названого персонажа. Селекція антропонімів залежить від соціальної та естетичної позиції автора художнього тексту, його загального рівня культури і від середовища, в якому живе персонаж.

Засоби номінації та образи, які покладені в основу імені, є етнічно обумовленими, в образності імен наявними є типовість та антропологічні універсалії. Звернувшись до етимології власних назв, можна встановити тісні зв'язки між персонажами та їхніми вчинками. Динаміку образного функціонування імені в текстовій структурі тексту визначає авторське бачення персонажа у стосунках з іншими героями, з огляду на характер вчинків героя за тих чи інших обставин. Літературні антропоніми, що існують у художньому дискурсі, багаточисельні і різноманітні. Реальний, існуючий світ знаходить своє відображення в антропонімах, які утворені за існуючими у мові морфологічними, словотворчими, лексичними і семантичними моделями. Чисельною є група прізвищ і прізвиських. Уособлюються імена головних дієвих осіб, героїв, значимих для оповідання, що мають декілька варіацій. Наприклад: *Dark Lord – He Who Must Not Be Named – Tom Marvolo Riddle – You-Know-Who – Lord Voldemort; Granger Hermione – Mudblood – Muggle-born – Hermione – Granger; Potter Harry – "Underage Wizard" – Scarhead – Potter – Harry; Ronnie – Ronniekins – Weasley Ron – Weasley Ronald – Ron – Weasley*. Вони утворюють ядро антропонімичного простору. Головним героям властиві

паралельні імена. Якщо у випадку *He-Who-Must-Not-Be-Named* і *You-Know-Who* можна розглядати розвиток і реалізацію одного й того ж самого вектору, зумовленого контекстом твору (*Той-Кого-Не-Можна-Називати* і *Відомо-Ато*), і розглядати такі імена як семантичні варіанти антропоніма, то у випадку *Pettigrew Peter – Wormtail*, *Potter James – Prongs*, *Black Sirius – Padfoot*, отримані за різних обставин і на різних підставах імена слід вважати паралельними. Вступуючи в різноманітні синтагматичні та парадигматичні контакти, імена забезпечують актуальність тексту, відтворюють складну ієрархію відношень об'єктів дійсності, орієнтують читача в просторі й часі. Образність, створена шляхом залучення стилістичних можливостей онімії, використовується для привернення уваги до носія імені, події, факту, для формування належного художнього рівня тексту, його виразності, соціальної загостреності, милозвучності, а також висловлення ставлення до референта, його оцінки. Актуалізація соціального компонента значення оніма, оцінка носія імені здійснюється, зокрема, шляхом стимологізації, паронімічної (омонімічної) атракції, реалізації звукового потенціалу імен. Ці засоби слугують основою для творення різних стилістичних прийомів, тропів та синтаксичних фігур.

Номінації персонажів, зокрема власні імена головних дійових осіб, переважно мають характеризуюче значення, що набувається на фонетичному, морфологічному і лексичному рівнях. Номінації, котрі набувають це значення на морфологічному рівні, зазвичай акцентують національність персонажа та його зовнішні / внутрішні якості, що також релевантно для складних образів головних персонажів.

Наприклад, зустрічаємо імена, що були утворені за допомогою морфологічних операцій: *Pince* (від *pince-nez* – "пенсне"), прізвище бібліотекарки в магичній школі; імена, що отримані складанням основ: *Wormtail* (від *Worm* – "черв'як" і *tail* – "хвіст"), прізвище персонажа, що звик плазувати перед сильними світу чарівників і слідувати скрізь за ними; імена, що викликають фонетичні асоціації: *Slytherin* (схоже на *slithering* – "мої, що повзе"), прізвище засновника одного з гуртожитків чарівної школи, що вмів розмовляти зі зміями і обрав змію в якості символу гуртожитку.

В семантичній структурі фентезійного тексту власні імена слугують своєрідним "ключем" у розкритті художнього задуму автора, нерідко вони виконують роль своєрідних, лаконічних характеристик. При номінації головних персонажів казки реалізуються основні функції власного імені в художньому тексті: ідентифікації і виділення його носія з ряду інших персонажів. Характеризуючі номінації персонажів казки є засобом відображення процесів еволюції структури та семантики успадкованої персонажної підсистеми чарівної казки як компонента жанрово-стильової домінанти казкового тексту на рівні лінгвостилістичної організації.

Антропонімічний простір оповідань також багатомірний: основу його склалає реальний антропонімікон, утворений за моделями, відомими в мові, зокрема, в дитячому мовленні. Та за цією реальністю стоїть й інший антропонімічний світ, що відкривається уважному читачеві. В цьому й полягає специфіка антропонімікона Роулінг, що дозволяє одночасно відобразити і реальний, існуючий світ, і фантастичний, вигаданий. У творі чітко простежується поліфункціональність власних імен, сила і глибина художнього узагальнення, розкриваються естетичні можливості слова.

NONVERBAL CODE AS A COMPONENT OF AN ETIQUETTE VOCABULARY IN AMERICAN DISCOURSE

Бондаренко Ю.С. (Суми)

Nonverbal language means are known and used since the ancient times. By the end of the XIX century Charles Darwin tried and defined the nature of the nonverbal behavior (he called it "feelings expression"). Up to the middle of the XX century, the western and Russian psychology had been cultivating a viewpoint, that nonverbal communication accompanies a verbal row – the *paralinguistic approach*. Not only the *paralinguistic approach*, but the *linguacentered one* had been playing an important role in the nonverbal communication studies. Within the approach in question nonverbal means were studied "in the own image" of human speech according to the linguistic criteria.

The *linguistic model* was a climax of the *linguacentered approach* that was suggested by Birdwhistle, one of the representatives of the symbolic interactionism school. According to Birdwhistle, symbolic interactions between people include a limited repertoire of 50-60 elementary movements, gestures and body poses. Human behavior is composed of *kinemo*, elementary movement units (as if "signs" of the body movement), in the same way as human speech is organized from the continuity of words. It was Birdwhistle, who introduced the notion *kinesics* (the study about nonverbal human movements in the communication process).

In order to avoid the misunderstanding of the notions "nonverbal communication", "nonverbal interaction" and "nonverbal behavior", which are often used as synonyms, it is important to differentiate their meaning and the concrete context. For this we used one of the most expedient terminology systems, which was suggested by a Russian psychologist V. Labunskaya.

Nonverbal behavior is characterized by unintentional nature that presumes unconscious use of the nonverbal symbols that form implicit, hidden communication acts.

Nonverbal communication is mostly intentional gestures, body movements, poses, which are common for the certain society and can be varied according to a cultural environment or a living place (for instance gestures and greetings).

Nonverbal interaction is both an exchange of the nonverbal behavior or nonverbal communication programs and the result of this exchange.